

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งที่จะวิจัยเพื่อแยกความแตกต่างระหว่างสัญญาซื้อขายและสัญญาจ้างทำของ โดยสัญญาทั้งสองนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง สัญญาซื้อขายเป็นสัญญาที่คู่สัญญามุ่งในการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินระหว่างกัน นั่นหลักคือ “การส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินและโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน” ตามกฎหมายมาตรา 453 และมาตรา 461 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนสัญญาจ้างทำของเป็นสัญญาที่คู่สัญญามุ่งถึงผลสำเร็จของการทำงานเป็นสำคัญ นั่นหลักของสัญญาจ้างทำของจึงเป็น “หนี้กระทำการ” ตามกฎหมายมาตรา 587 อย่างไรก็ตามเมื่อสัญญาทั้งสองมีลักษณะที่ประการดังนี้แล้ว สัญญาทั้งสองจะมีลักษณะที่ใกล้เคียงกันเป็นอันมาก คือ ประการแรกสัญญานั้นเป็นสัญญาที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งมอบทรัพย์สินและการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ประการที่สองทรัพย์สินยังไม่มีอยู่ในขณะทำสัญญา ประการที่สามผู้รับจ้างมีหน้าที่ทำทรัพย์สิน และประการที่สี่ผู้รับจ้างเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดหาสัมภาระทั้งหมดหรือส่วนหลัก ซึ่งผลทางกฎหมายของสัญญาทั้งสองมีรายละเอียดที่แตกต่างกันคือ แบบของสัญญาและหลักฐานในการฟ้องร้อง การโอนกรรมสิทธิ์ การรับบาปเคราะห์ในภัยพิบัติ อายุความในการฟ้องร้อง ภาระทางภาษี และการเลิกสัญญา ความแตกต่างของหลักกฎหมายเหล่านี้กระทบต่อสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคู่สัญญาได้ เช่นตัวอย่าง การสั่งร้านคอมพิวเตอร์ประกอบ CPU ในราคา 25,000 บาทด้วยปากเปล่าให้ทำงานได้ตามที่รายละเอียดกำหนดและระบุส่งของภายใน 3 วัน ถ้าพิจารณาได้ว่าสัญญานี้เป็นสัญญาซื้อขายแล้ว สัญญาซื้อขายกฎหมายได้มีการกำหนดแบบของสัญญาและหลักฐานในการฟ้องร้องบังคับคดีกันไว้ เมื่อไม่ทำตามที่กฎหมายได้กำหนดจะก่อให้เกิดผลคือไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ โดยแนวการพิจารณาของศาลฎีกาและแนวความคิดของนักกฎหมายไทยได้มีการนำหลักทางกฎหมายต่างๆมาใช้ในการแยกความแตกต่างระหว่างสัญญาทั้งสอง หลักที่นำมาใช้ในการวินิจฉัยมีดังนี้ หลักสาระสำคัญของสัญญา หลักเจตนาของคู่สัญญา หลักสัมภาระ และหลักการตรวจตรา หลักต่างๆนี้แต่ละหลักล้วนมีข้ออ้างและเหตุผลที่ดี แต่ในขณะเดียวกันก็มีข้อโต้แย้งอยู่เช่นเดียวกัน ไม่มีหลักใดที่สามารถใช้พิจารณาแยกความแตกต่างระหว่างสัญญาทั้งสองในข้อเท็จจริงได้ทุกกรณี ประกอบกับสัญญาที่มีข้อเท็จจริงลักษณะใดจะใช้หลักใดในการพิจารณายังไม่มี ความชัดเจน ปัญหาทางกฎหมายดังกล่าวในต่างประเทศมีปัญหาเพราะความแตกต่างของผลทางกฎหมายในความรับผิดชอบของความชำรุดบกพร่อง แต่ในกฎหมายไทยได้รับรู้สัญญาที่มีองค์ประกอบผลดังกล่าวเช่นเดียวกับประเทศเยอรมัน ปัญหาดังกล่าวจึงไม่กระทบต่อการแยกความแตกต่างระหว่าง

สัญญาทั้งสอง ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า การแยกความแตกต่างระหว่างสัญญาทั้งสองต้องแยกพิจารณาสัญญาออกเป็นประเภทๆ โดยในสัญญาแต่ละประเภทมีแนวโน้มการวินิจฉัยที่แตกต่างกัน ดังนี้คือ

1. สัญญาที่มีวัตถุประสงค์ในการกระทำการเท่านั้น ไม่มีการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นสัญญาจ้างทำของได้อย่างเดียวเท่านั้น
2. สัญญาที่สัมภาระเป็นของผู้ว่าจ้างทั้งหมด และผู้รับจ้างมีหน้าที่กระทำการอันเกี่ยวกับสัมภาระนั้นและส่งมอบทรัพย์สินที่ขึ้นแก่ผู้ว่าจ้าง ถือว่าเป็นสัญญาจ้างทำของเท่านั้น
3. สัญญาที่กรรมสิทธิ์โอนตามกฎหมายลักษณะทรัพย์สินแล้ว เป็นได้แต่สัญญาจ้างทำของเท่านั้น ซึ่งประกอบด้วยกรณีที่สัญญาที่ผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระในส่วนประธาน และสัญญาที่อสังหาริมทรัพย์เป็นของผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างมีหน้าที่กระทำการก่อสร้างลงบนอสังหาริมทรัพย์นั้น
4. สัญญาที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งมอบทรัพย์สินและโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเท่านั้น โดยที่ในขณะที่ทำสัญญาทรัพย์สินที่ตกลงจะส่งมอบมีอยู่แล้วและไม่มีการงานใดๆเข้ามาเกี่ยวข้องในสัญญา ถือว่าเป็นสัญญาซื้อขายอย่างแน่นอน
5. สัญญาที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งมอบทรัพย์สินและโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และมีวัตถุประสงค์ในการกระทำการด้วย แต่ระหว่างการงานกับทรัพย์สินสามารถแยกออกจากกันได้ การพิจารณาสามารถพิจารณาได้จากส่วนใดคือส่วนหลักและส่วนใดคือส่วนประกอบ โดยถ้าส่วนของทรัพย์สินเป็นส่วนหลักสัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาซื้อขาย และถ้าส่วนของการทำงานเป็นส่วนหลักสัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาจ้างทำของ
6. สัญญาที่สัมภาระเป็นของผู้รับจ้างและการทำงานกับสัมภาระเป็นสิ่งที่แยกจากกัน ไม่ได้ระหว่างการงานกับสัมภาระได้ประกอบกันขึ้นเป็นทรัพย์สินใหม่ การพิจารณาจึงต้องพิจารณาว่าระหว่างการกระทำหรือการโอนกรรมสิทธิ์สิ่งใดมีความสำคัญหรือมีมูลค่ามากกว่ากัน และคู่สัญญามุ่งผูกพันกันเป็นสัญญาใด โดยถ้าการโอนกรรมสิทธิ์มีความสำคัญหรือมีมูลค่ามากกว่าการกระทำสัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาซื้อขาย แต่ถ้าการกระทำมีความสำคัญหรือมีมูลค่ามากกว่าสัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาจ้างทำของ